

prima instanță, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău
judecător: L. Gafton
instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău
judecători: L. Bulgac, D. Manole, G. Dașchevici

dosarul nr. 2ra-2207/2017

DECIZIE

14 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Alecu Sadoveanu, prin intermediul
avocatului Dorin Popescu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Inga
Sadoveanu (Nistoran) împotriva lui Alecu Sadoveanu cu privire la desfacerea
căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a
copiilor minori, și

cererea reconvențională înaintată de Alecu Sadoveanu împotriva Ingăi
Sadoveanu (Nistoran) cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017, prin care s-a
respins apelul declarat de Alecu Sadoveanu, s-a admis apelul declarat de Inga
Sadoveanu cu casarea hotărârii Judecătoria Botanica, mun. Chișinău din 11
aprilie 2016 și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii
înaintate de Inga Sadoveanu, și respingere a cererii reconvenționale înaintate de
Alecu Sadoveanu,

c o n s t a ț ă :

La 11 septembrie 2015, reclamanta Inga Sadoveanu (Nistoran) s-a adresat
cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Alecu Sadoveanu cu privire la
desfacerea căsătoriei, stabilirea locului de trai al copiilor minori la domiciliul său
și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că căsătoria cu Alecu
Sadoveanu a fost încheiată la 24 iulie 2004, în căsătorie s-au născut doi copii,
XXXXX.

A mai indicat reclamanta că căsătoria s-a dovedit a fi una neviabilă și
nefericită, deoarece în ultimii ani de căsnicie relațiile s-au înrăutățit atât de mult,
încât conviețuirea este imposibilă.

Indică că este împotriva termenului de împăcare, care nu va avea nici un efect, întrucât căsătoria s-a destrămat complet.

În partea cerinței de încasare a pensiei de întreținere a relatat că pârâtul desfășoară activitate de antreprenoriat, salariul oficial al căruia este foarte mic, 1 900 lei și încasarea pensiei sub forma unei cote v-a leza substanțial drepturile copiilor, invocând prevederile art. 76 Codul familiei, Convenția Internațională din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului.

Cu referire la cerința de stabilirea locului de trai al copiilor, a menționat reclamanta că copiii sunt la vârsta de 9 și 5 ani, și au nevoie de îngrijire zilnică, de o alimentație calitativă, de igienă corespunzătoare, de ajutor la pregătirea temelor.

Afirmă reclamanta că, fiul mai mare, XXXXX a decis să rămână cu tatăl său, însă consideră că, are doar de suferit din această cauză, deoarece deseori merge cu tatăl său în compania bărbaților, până târziu la saună, volei, drept consecință au fost situații când acesta a adormit la lecții, deseori se ducea la școală cu temele nepregătite, au scăzut reușitele la învățătură, dovada fiind caracteristica copilului de la școală, fiind atenționată verbal de profesoară, astfel, pârâtul nu ține cont de faptul că copiii sunt mici și necesită un tratament corespunzător.

Reclamanta a mai indicat că, activează la SRL „Dita East Farm” în funcția de director financiar, cu un salariu de 10 000 lei și este co-fondator al întreprinderii create de soț, unde deține 30% din afacerea familială.

Totodată, a menționat că, pârâtul contribuie la întreținerea copiilor care frecventează diferite cercuri, fiind implicați în mai multe activități extrașcolare achitate din contul pârâtului, care asigură frecventarea cercurilor de către copii.

A menționat că, nu îngrădește întrevederile copiilor cu tatăl, însă urmează să fie la curent cu locul aflării acestora.

La solicitarea sa de a conveni în scris locul de trai al copiilor, a fost refuzată de către pârât, care a inițiat un mare scandal și a declarat că copiii urmează să rămână în casa în care s-au născut, iar ea poate să plece.

Ulterior, Alecu Sadoveanu a depus împotriva Ingăi Sadoveanu cerere reconvențională, prin care a solicitat stabilirea locului de trai a copiilor minori împreună cu tatăl, Alecu Sadoveanu, cu respingerea acțiunii depuse de Inga Sadoveanu.

În motivarea cererii reconvenționale a menționat că, în prezent reclamanta locuiește cu o altă persoană, a plecat cu fiul cel mai mic, iar XXXXX a refuzat categoric să plece cu mama sa. Copiii sunt lipsiți de atenția mamei, suferă foarte mult din cauza situației create în familie.

A solicitat stabilirea locului de trai al copiilor cu el, deoarece reclamanta dă dovadă de un comportament amoral prin faptul că, nefiind divorțată deja locuiește cu un alt bărbat, ceea ce influențează negativ asupra copiilor atât psihologic, cât și moral.

Alecu Sadoveanu a mai relatat că, din spusele fiului XXXXX, mama se încuie în altă odaie cu bărbatul cu care locuiește împreună și nu-i acordă atenția necesară. De asemenea, reclamanta are un regim de muncă încărcat și care se

suprapune cu activitățile extrașcolare ale copiilor, deseori nu reușește să ia copilul de la grădiniță, acest lucru fiind făcut de persoane străine.

Explică Alecu Sadoveanu că, din informațiile prezentate de la școală, grădiniță, de la medicul de familie, rezultă că de copii se ocupă anume el, inclusiv are grijă și de activitățile extrașcolare, or, toate cheltuielile le suportă doar el, iar programul său de muncă îi permite să aibă grijă de copii, mai mult ca atât Inga Sadoveanu locuiește într-un apartament pe care-l închiriază.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, s-au admis parțial cererea de chemare în judecată a Ingăi Sadoveanu (Nistoran), precum și cererea reconvențională depusă de Alecu Sadoveanu. S-a desfășurat căsătoria încheiată între Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu (Cojocari) la 24 iulie 2004, înregistrată de către OSC Botanica, mun. Chișinău, cu XXXXX. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat taxa de stat de la Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu în beneficiul statului în mărime de a câte 500% din unitatea convențională de la fiecare. S-a stabilit locul de trai al copilului minor XXXXX, la domiciliul tatălui – Alecu Sadoveanu, iar al copilului minor XXXXX, la domiciliul mamei – Inga Sadoveanu. S-a încasat de la Alecu Sadoveanu în beneficiul Ingăi Sadoveanu, pensia pentru întreținerea copilului minor XXXXX, în mărime fixă de 811 lei, începând cu data de 11 septembrie 2015 și până la pierderea dreptului de întreținere. În rest, cerințele înaintate de Inga Sadoveanu și Alecu Sadoveanu s-au respins ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de prima instanță, la 12 aprilie 2016, Inga Sadoveanu (Nistoran) a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale, cu respingere acțiunii reconvenționale.

Totodată, nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, Alecu Sadoveanu la 06 mai 2016 a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să se respingă parțial cererea de chemare în judecată a Ingăi Sadoveanu (Nistoran), în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și în partea încasării pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXX și a admite integral cererea reconvențională cu stabilirea locului de trai al copilului minor XXXXX, la domiciliul tatălui Alecu Sadoveanu, în rest, a menține hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, fără modificări.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017 s-a respins apelul declarat de Alecu Sadoveanu. S-a admis apelul declarat de Inga Sadoveanu (Nistoran) cu casarea hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și admiterea în parte a acțiunii reconvenționale cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care: S-a admis integral cererea de chemare în judecată înaintată de Inga Sadoveanu (Nistoran) împotriva lui Alecu Sadoveanu. S-a stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX cu mama – Inga Sadoveanu (Nistoran). S-a încasat de la Alecu Sadoveanu în beneficiul Ingăi

Sadoveanu (Nistoran) pensia de întreținere a copiilor minori XXXXX în mărime de 2 000 lei / lunar, pentru fiecare copil, începând cu 25 mai 2017. În rest, hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016 în partea desfacerii căsătoriei s-a menținut. S-a respins cererea reconvențională înaintată de Alecu Sadoveanu împotriva Ingăi Sadoveanu (Nistoran) cu privire la stabilirea locului de trai a copiilor minori.

La 14 septembrie 2017, Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Ingăi Sadoveanu, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere, cu admiterea integrală a acțiunii reconvenționale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, prin prisma dispoziției citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat la 14 septembrie 2017 împotriva deciziei instanței de apel din 25 mai 2017 este depus în termen, în cazul în care Alecu Sadoveanu a primit contra semnătură decizia motivată la 14 iulie 2017 (f.d. 150, Vol. II).

În susținerea recursului Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu a indicat că, nu este de acord cu hotărârea instanței de apel, deoarece este una părtinitoare, discriminatorie pe motiv de sex, fiind discriminatorie în privința lui Alecu Sadoveanu în raport cu mama copiilor, Inga Sadoveanu, prin ce îi sunt încălcate drepturile prevăzute la art. 8, 14 CEDO.

Susține că, la pronunțarea hotărârii instanța de apel, a comis încălcări esențiale și a aplicat eronat normele de drept material și procedural.

Mai mult ca atât, consideră că, hotărârea instanței de apel contravine hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 11 noiembrie 2013 privind procedura de judecare a cauzelor civile în ordine de apel, deoarece instanța nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel de către Alecu Sadoveanu.

A mai indicat recurentul că, instanțele de judecată la pronunțarea hotărârilor nu au reținut spre examinare și nu au dat apreciere avizului Centrului comunitar de sănătate mintală, din care rezultă cu certitudine că, copilul minori, XXXXX, îi oferă mai multă prioritate tatălui.

Totodată, afirmă recurentul că, decizia instanței de apel este una nemotivată, în cazul în care instanța de apel doar printr-o singură frază a indicat precum că motivele apelului nu-și găsesc confirmare, nu cuprind argumente și dovezi noi, ce denotă caracterul pur formal al apelului.

De asemenea, indică că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că în cadrul examinării cauzei în instanța de apel copilul deja avea vârsta de 10 ani, și la pronunțarea hotărârii urma a fi reținută și opinia acestuia, conform prevederilor art. 54 Codul muncii.

Nu în ultimul rând, susține recurentul că, instanța de apel neîntemeiat a respins cererea acestuia de a audia în cadrul ședinței opinia copilului minor

XXXXX, mai mult nu l-a atras pe acesta în proces, prin ce i-au fost încălcate drepturile sale.

La 03 noiembrie 2017, Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu a depus cerere de recurs suplimentar, în susținerea căreia a invocat suplimentar argumente similare celor din instanța de apel.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 13 noiembrie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa participanților la proces copiile cererii de recurs și recurs suplimentar, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 15 decembrie 2017, Direcția pentru protecția drepturilor copilului Botanica a depus referință, prin care și-au expus poziția, solicitând la adoptarea hotărârii a se ține cont de avizul prezentat pe parcursul examinării cauzei.

Tot, la 15 noiembrie 2017 a depus referință și Inga Sadoveanu (Nistoran), prin intermediul avocatului Vadim Vieru prin care și-a exprimat dezacordul cu recursul înaintat, solicitând respingerea acestuia ca inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2017, recursul declarat de Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu s-a considerat admisibil și s-au fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători pentru examinarea fondului recursului.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Astfel, pentru elucidarea problemelor de legalitate invocate în cererea de recurs depusă de către Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu, precum și pentru stabilirea unor circumstanțe importante ale cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a invitat părțile în cadrul ședinței instanței de recurs.

Prezenta cauză civilă a fost fixată spre examinare în ordine de recurs pentru data de 07 februarie 2018, cu invitarea părților la proces.

În ședința de judecată s-au prezentat recurentul Alecu Sadoveanu și avocatul acestuia Dorin Popescu, intimata Inga Sadoveanu (Nistoran) și avocatul acesteia Vadim Vieru.

În cadrul ședinței de judecată a instanței de recurs, recurentul Alecu Sadoveanu și avocatul acestuia Dorin Popescu au susținut recursul în sensul declarat, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și parțială a

hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Ingăi Sadoveanu, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere, cu admiterea integrală a acțiunii reconvenționale.

Intimata Inga Sadoveanu (Nistoran) și avocatul acesteia Vadim Vieru în ședința de judecată au solicitat respingerea recursului declarat de Alecu Sadoveanu cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017.

Audiind declarațiile părților prezente la proces, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445, alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

După cum denotă actele cauzei, înaintând acțiunea în judecată, împotriva lui Alecu Sadoveanu, Inga Sadoveanu (Nistoran) a solicitat desfacerea căsătoriei, stabilirea locului de trai al copiilor minori la domiciliul său și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

Iar, Alecu Sadoveanu înaintând cerere reconvențională împotriva Ingăi Sadoveanu (Nistoran) a solicitat stabilirea locului de trai al copiilor minori la domiciliul său.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău prin hotărârea din 11 aprilie 2016 a admis parțial cererea de chemare în judecată a Ingăi Sadoveanu (Nistoran), precum și cererea reconvențională depusă de Alecu Sadoveanu. A desfăcut căsătoria încheiată între Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu (Nistoran) la 24 iulie 2004, înregistrată de către OSC Botanica, mun. Chișinău, cu nr. XXXXX. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat taxa de stat de la Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu (Nistoran) în beneficiul statului în mărime de a câte 500% din unitatea convențională de la fiecare. A stabilit locul de trai al copilului minor XXXXX, la domiciliul tatălui – Alecu Sadoveanu, iar al copilului minor XXXXX, la domiciliul mamei – Inga Sadoveanu (Nistoran). A încasat de la Alecu Sadoveanu în beneficiul Ingăi Sadoveanu (Nistoran), pensia pentru întreținerea copilului minor XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, în mărime fixă de 811 lei, începând cu data de 11 septembrie 2015 și până la pierderea dreptului de întreținere. În rest, cerințele înaintate de Inga Sadoveanu (Nistoran) și Alecu Sadoveanu s-au respins ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de prima instanță, la 12 aprilie 2016, Inga Sadoveanu (Nistoran) a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoria Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii sale, cu respingere acțiunii reconvenționale.

Totodată, nefiind de acord cu hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, Alecu Sadoveanu la 06 mai 2016 a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care să se respingă parțial cererea de chemare în judecată a Ingăi Sadoveanu, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și în partea încasării pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXX și a admite integral cererea reconvențională cu stabilirea locului de trai al copilului minor XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, la domiciliul tatălui Alecu Sadoveanu, în rest, a menține hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, fără modificări.

La 25 mai 2017 Curtea de Apel Chișinău prin decizie a respins apelul declarat de Alecu Sadoveanu. A admis apelul declarat de Inga Sadoveanu (Nistoran) cu casarea hotărârii Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016, în partea stabilirii domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și admiterea în parte a acțiunii reconvenționale cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care: A admis integral cererea de chemare în judecată înaintată de Inga Sadoveanu (Nistoran) împotriva lui Alecu Sadoveanu. A stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006 și XXXXX, născut la 25 septembrie 2010 cu mama – Inga Sadoveanu (Nistoran). A încasat de la Alecu Sadoveanu în beneficiul Ingăi Sadoveanu (Nistoran) pensia de întreținere a copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006 și XXXXX, născut la 25 septembrie 2010 în mărime de 2 000 lei / lunar, pentru fiecare copil, începând cu 25 mai 2017. În rest, hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 11 aprilie 2016 în partea desfacerii căsătoriei s-a menținut. A respins cererea reconvențională înaintată de Alecu Sadoveanu împotriva Ingăi Sadoveanu (Nistoran) cu privire la stabilirea locului de trai a copiilor minori.

În susținerea soluției date instanța de apel a concluzionat că, în partea desfacerii căsătoriei Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu (Nistoran) nu au avut careva obiecții, acceptând de comun acord desfacerea căsătoriei, însă au avut obiecții în partea stabilirii domiciliului copiilor minori.

Conform prevederilor art. 37, alin. (1) Codul familiei, dacă soții au copii minori comuni, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 36, alin. (2), sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți, desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească.

Alin. (3) al aceluiași articol stabilește că, instanța judecătorească v-a desface căsătoria dacă v-a constata că conviețuirea soților și păstrarea familiei în continuare sunt imposibile.

Conform art. 63, alin. (1) Codul familiei, în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

Alin. (2) al aceluiași articol statuează că, dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de

fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

Conform art. 18 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, se stabilește principiul potrivit căruia, ambii părinți au o responsabilitate primară comună în creșterea copiilor lor, iar statul trebuie să-i sprijine în această acțiune.

Aceleași prevederi sunt consfințite și la art. 58 alin. (1) Codul familiei, care statuează că, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

Astfel, reieșind din materialele cauzei și declarațiile părților în cadrul ședințelor de judecată, se constată cu certitudine faptul că, XXXXX s-a născut la 13 martie 2006, iar XXXXX s-a născut la 25 septembrie 2010, părinții acestora fiind Alecu Sadoveanu și Inga Sadoveanu (Nistoran).

Conform art. 38, alin. (2), lit. d) Codul familiei, în cazul lipsei unui acord între soți sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

În acest sens, Colegiul consideră că instanța de apel întemeiat a conchis că, instanța inferioară a emis o soluție eronată pe marginea stabilirii domiciliului copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006, la domiciliul tatălui – Alecu Sadoveanu, iar locul de trai al copilului minor XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, la domiciliul mamei - Inga Sadoveanu (Nistoran).

Or, ruperea copiilor minori din mediul social și familial anterior, contrar intereselor supreme ale acestora, dăunează în mod incontestabil aspectului moral și psihologic al copiilor.

Astfel, reieșind din Raportul de evaluare psihologică a copiilor minori XXXXX și XXXXX, efectuat în baza încheierii Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016, de către Direcția pentru protecția drepturilor copilului a Consiliului mun. Chișinău, se atestă că „suferința cea mai mare a copiilor este provocată de separarea fraților, care este trăită de ambii minori ca un dublu doliu, iar copiii au nevoie de susținere emoțională în etapa acestei suferințe”.

Mai mult, Colegiul consideră necesar a menționa că, în cazul în care din căsătorie au rezultat mai mulți copii, separarea lor trebuie să constituie o măsură extremă, care își poate găsi justificare numai în lipsa de posibilități materiale ale fiecărui părinte de a-i crește și educa împreună.

Prin urmare, în speță, este cert că, prima instanță, reținând probele administrate, nu a ținut cont de faptul că, separarea copiilor ar fi de natură să contribuie la crearea unor sentimente de ură reciprocă între frați, datorită relațiilor ostile între părinți, nu a apreciat că este în interesul copiilor să nu fie despărțiți și să crească împreună, pentru că, aflându-se încă la vârsta la care se formează, sentimentele de ură pot fi schimbate în dragoste reciprocă numai trăind alături.

Pe când, instanța de apel just a subliniat că, interesele copiilor minori impun creșterea lor împreună atunci când între ei s-au statornicit legături strânse

de afecțiune, încât despărțirea lor ar fi de natură să le creeze traumatisme psihice, motiv pentru care stabilirea unor domiciliu diferite să aibă un caracter de excepție.

Reieșind din aceste raționamente, ținând cont că interesele copiilor prevalează asupra intereselor părinților, instanța de apel întemeiat a considerat necesar și oportun de a stabili domiciliul copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006 și XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, împreună cu mama acestora, Inga Sadoveanu (Nistoran).

Această concluzie izvorăște din necesitatea primordială a copiilor de dragostea și afecțiunea maternă, precum și ținând cont de faptul că tatăl acestora, Alecu Sadoveanu a avut mai multe devieri comportamentale, manifestate prin acte de violență verbală, psihologică și fizică față de mama copiilor și fosta soție, care într-un final ar putea dăuna negativ asupra minorilor.

Astfel, reieșind din materialele cauzei, instanța de apel întemeiat a indicat că, Inga Sadoveanu (Nistoran) dispune de resurse financiare suficiente pentru a întreține ambii copii, conform caracteristicii personale, eliberată de la locul de muncă, unde se caracterizează ca o persoană extrem de pozitivă cu înalte calități profesionale și morale, iar Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Botanica prin avizul concluzie din 22 octombrie 2015 a avizat pozitiv din toate punctele de vedere posibilitatea stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama acestora, menționând în acest sens, că acționând în interesul suprem al copilului, ținând cont de unicitatea cadrului juridic, Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate consideră oportun stabilirea domiciliului copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006 și XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, cu mama, Inga Sadoveanu (Nistoran).

În susținerea acestei soluții, instanța de apel întemeiat a reținut și faptul că, din partea Ingăi Sadoveanu (Nistoran) a venit și intenția de a stabili un grafic cu privire la exercitarea drepturilor părintești, în care este strict determinată perioada de ședere a ambilor copii atât la domiciliul mamei, cât și la domiciliul tatălui, aceștia aflându-se pe poziții de egalitate, ceea ce nu ar permite ca unul din părinți să fie împiedicat în exercitarea drepturilor.

Prin urmare, refuzul lui Alecu Sadoveanu de a semna un asemenea grafic este în detrimentul acestuia, or, printr-o asemenea atitudine s-ar putea pe viitor crea situații de împiedicare în exercitarea de către mamă a dreptului său de părinte.

Totodată, instanța de apel la soluționarea cererii privind stabilirea domiciliului copiilor minori a ținut cont și de personalitatea lui Alecu Sadoveanu, care pe parcursul vieții în comun cu Inga Sadoveanu (Nistoran) a aplicat sistematic și a comis în repetate rânduri acte de violență în familie, față de soție, care s-a adresat în acest sens de mai multe ori organelor de poliție și Centrului de medicină legală, aceste circumstanțe putând să influențeze negativ asupra creșterii și educării copiilor.

Relevante la caz sunt și probele administrate în procesul de examinare a cauzei în prima instanță, care confirmă caracterul violent și agresiv al lui Alecu Sadoveanu și anume, ordonanța de protecție din 16 octombrie 2015, decizia Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2015 prin care a fost respins recursul declarat

de Alecu Sadoveanu și menținută încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 16 octombrie 2015 prin eliberarea ordonatei de protecție pentru victimele violenței în familie, raportul de cercetare medico-legal nr. 3354 din 20 iulie 2015, ce atestă prezența echimozelor la nivelul membrilor superioare, raportul de cercetare medico-legală nr. 4693 din 15 septembrie 2015, răspunsul Inspectoratului de Poliție Botanica din 22 septembrie 2015 nr. 19560 din conținutul căreia rezultă, că în rezultatul examinării plângerii cu cet. Alecu Sadoveanu a fost petrecută o convorbire cu caracter profilactic și avertizat oficial să nu între în conflict cu Inga Sadoveanu (Nistoran) și să nu admită încălcări a ordinii publice, totodată fiind sesizată și Direcția pentru protecția drepturilor copilului Botanica.

Astfel, Colegiul apreciază ca fiind neîntemeiate argumentele recurentului precum că, decizia instanței de apel este una părtinitoare, discriminatorie pe motiv de sex, fiind discriminatorie în privința lui Alecu Sadoveanu în raport cu mama copiilor, Inga Sadoveanu, prin ce îi sunt încălcate drepturile prevăzute la art. 8, 14 CEDO.

În acest sens, Curtea Europeană a reamintit, jurisprudența sa constantă că articolul 8 din Convenție, deși are ca obiect protejarea individului împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu se limitează la simpla obligare a statului de a se abține de la astfel de ingerințe: acesta implică, de asemenea, obligații pozitive inerente în „respectarea” efectivă a vieții private sau de familie. Acestea pot implica adoptarea unor măsuri în ceea ce privește respectarea vieții de familie, inclusiv în sfera relațiilor dintre particulari (X și Y c. Olandei, 26 martie 1985, § 23, seria A nr. 91, M.C. c. Bulgariei, nr. 39272/98, § 150, CEDO 2003-XII, și Mincheva c. Bulgariei, nr. 21558/03, § 81, 2 septembrie 2010).

Curtea a reamintit, în continuare, că obligațiile pozitive ale statului în partea ce ține de respectarea vieții de familie, implică implementarea adecvată și eficientă a legislației în vederea asigurării drepturilor legitime ale persoanelor. Aceasta trebuie să permită statului să adopte măsuri corespunzătoare pentru restabilirea contactului dintre părinte și copil, inclusiv în caz de conflict dintre părinți (a se vedea Ignaccolo-Zenide c. României, nr. 31679/96, § 108, CEDO 2000-1, Sylvester c. Austriei, nr. 36812/97 și nr. 40104/98, § 68, 24 aprilie 2003, Zavrel c. Cehiei, nr. 14044/05, § 47, 18 ianuarie 2007, și XXXXXlova, citată supra, §80).

Astfel, Curtea reamintește că pentru a fi adecvate, măsurile privind restabilirea contactului dintre părinte și copil trebuie să fie implementate rapid, deoarece trecerea timpului poate avea consecințe ireparabile asupra relațiilor dintre copil și părintele care nu locuiește cu acesta (a se vedea Maire c. Portugaliei, nr. 48206/99, §74, CEDO 2003-VII, Pini și alții c. României, nr. 78028/01 și nr. 78030/01, § 175, CEDO 2004-V, și Bianchi c. Elveției, nr. 7548/04, § 85, 22 iunie 2006).

În ceea ce privește natura și anvergura măsurilor care trebuie întreprinse de autorități, Curtea reamintește, în egală măsură, că acestea depind de circumstanțele fiecărei cauze. Obligația autorităților naționale de a lua măsuri

concrete pentru a facilita întrevederile dintre părinte și copil nu este absolută. Dacă autoritățile naționale trebuie să se străduiască să faciliteze menținerea contactului dintre părinte și copilul său, obligația lor de a recurge la coerciție nu poate fi decât limitată: acestea trebuie să țină seama de interesele și de drepturile și libertățile acelor persoane și, în special, de interesele superioare ale copilului și de drepturile sale garantate de articolul 8 din Convenție.

De asemenea, Colegiul în partea afirmațiilor recurentului precum că instanța de apel nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor indicate, ține să menționeze că acestea sunt pur declarative, în cazul în care instanța de apel în decizia sa a combătut toate argumentele recurentului. Aceasta a stabilit că, interesele copiilor minori impun creșterea lor împreună atunci când între ei s-au statornicit legături strânse de afecțiune, încât despărțirea lor ar fi de natură să le creeze traumatisme psihice, motiv pentru care stabilirea unor domiciliu diferite să aibă un caracter de excepție.

Contrar afirmațiilor recurentului, instanța de apel a stabilit că intimata dispune de suficiente surse financiare pentru a întreține ambii copii. Conform caracteristicii personale eliberată de la locul de muncă se caracterizează ca o persoană extrem de pozitivă cu înalte calități profesionale și moral.

Mai mult, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Botanica prin avizul concluzie din 22 octombrie 2015 a avizat pozitiv din toate punctele de vedere posibilitatea stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama acestora, menționând în acest sens, că acționând în interesul suprem al copilului, ținând cont de unicitatea cadrului juridic, Comisia pentru protecția copilului aflat în dificultate consideră oportun stabilirea domiciliului copiilor minori Sadoveanu XXXXX și Sadoveanu XXXXX, cu mama.

Totodată, în ședința instanței de apel din partea intimatei a venit și intenția de a stabili un grafic cu privire la exercitarea drepturilor părintești, în care este strict determinată perioada de ședere a ambilor copii atât la domiciliul mamei, cât și la domiciliul tatălui, aceștia aflându-se pe poziții de egalitate, ceea ce nu ar permite ca unul din părinți să fie împiedicat în exercitarea drepturilor lor. Prin urmare, refuzul tatălui de a semna un asemenea grafic este în detrimentul acestuia, or, printr-o asemenea atitudine s-ar putea pe viitor crea situații de împiedicare în exercitarea de către mamă a dreptului său de părinte.

În partea trimiterilor recurentului la avizul Centrului Comunitar de Sănătate Mintală, Colegiul relevă că, avizul respectiv nu poate avea calitate de probă, în condițiile în care acesta a fost solicitat unilateral, fără ca toate părțile să poată formula întrebări, nefiind clar și statutul Centrului Comunitar și rolul acestuia în sistemul instituțiilor naționale de expertizare, în condițiile în care acesta este organizat sub forma juridică de organizare de Societate cu Răspundere Limitată, nu este cunoscută metodologia de expertizare și nivelul de profesionalism al persoanei care a întocmit acest aviz.

Or, în conformitate cu prevederile art. 117, alin. (1) Cod de procedură civilă, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și

obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii.

Reieșind din cele supra relatate, instanța de recurs consideră că, pentru a clarifica aceste aspecte urma să fie dispusă o expertiză, fapt care nu a fost realizat de recurent, în conformitate cu art. 148 Cod de procedură civilă.

Mai mult ca atât, conform Raportului de evaluare psihologică a copiilor minori Sadoveanu XXXXX și Sadoveanu XXXXX, efectuat în baza încheierii Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016, de către Direcția pentru protecția drepturilor copilului a Consiliului mun. Chișinău, se atestă că, suferința cea mai mare a copiilor este provocată de separarea fraților, care este trăită de ambii minori ca un dublu doliu, iar copiii au nevoie de susținere emoțională în etapa acestei suferințe.

De asemenea, în partea susținerilor recurentului precum că instanța de apel a soluționat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces, Colegiul consideră necesar a menționa că, în conformitate cu art. 54 Codul familiei, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului care a atins vârsta de 10 ani se va ține cont în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

Astfel, considerând aceste argumente ca fiind pur declarative, în contextul în care recurentul invocă soluționarea problemei drepturilor unor persoane neantrenate în proces, deoarece nu a fost audiat copilul minor XXXXX.

Însă, în speță, instanța de recurs consideră că nu este relevantă audierea copilului minor în scopul evitării revictimizării acestuia, în condițiile în care prin Raportul de evaluare psihologică a copiilor minori XXXXX și XXXXX, efectuat în baza încheierii Curții de Apel Chișinău din 22 noiembrie 2016 s-a dovedit că minorul Sadoveanu XXXXX este influențat de tatăl său, iar expunerea opiniei sale nu va fi independentă și conformă cu art. 18 al Convenției ONU cu privire la drepturile Copilului.

În acest sens, fiind relevant și raportul Centrului Național pentru Prevenirea Abuzului față de copii, în care se statuează printre altele: „...evaluarea psihologică a demonstrat că XXXXX este marcat de relația tensionată dintre părinți, fiind implicat în conflictele dintre ei, pe care le consideră „insuportabile”, fapt ce reprezintă o formă de abuz emoțional asupra copilului. În rezultatul expunerii la conflictele dintre părinți copilul manifestă simptome ale dispoziției depresive (sentiment de lipsă de valoare și vină, lentoare ideatică și motorie, dificultăți de concentrare, dificultăți de realizare a sarcinilor școlare, sentiment continuu de tristețe și neputință, sensibilitate crescută la respingere), încredere în sine scăzută, anxietate generalizată și anxietate de separare (fapt ce îl determină să nu poată accepta separarea dintre părinți și adesea să considere că mama locuiește cu ei). Simptomele dispoziției depresive sunt complicate de anxietatea școlară ca urmare a standardelor educaționale înalte impuse de către tatăl copilului și a programului suprasolicitat. În cazul lui XXXXX, la momentul evaluării nu s-au identificat simptome emoționale, cognitive sau somatice ce ar confirma expunerea prelungită la abuz emoțional (manipulare și influență). Copilul este echilibrat

emoțional, își iubește mama și vorbește cu afecțiune despre ea și cu înțelegere despre prietenul mamei. Deși are o vârstă mică înțelege că mama și tata nu pot fi împreună (spre deosebire de XXXXX).

În context, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii recomandând responsabilizarea tatălui privind necesitatea implicării copilului XXXXX, într-un proces de reabilitare psihologică pentru ameliorarea simptomelor depresiei.

Relevante, la caz sunt și concluziile din Raportul de evaluare psihologică a Direcției municipale de Protecție a Drepturilor Copilului, potrivit căruia, ... la XXXXX a fost depistată o anumită dependență emoțională de părintele cu care locuiește, mai mult la XXXXX sub forma invocărilor numelui tatălui, calităților lui deosebite sau a supunerii tacite opiniei tatălui chiar în situații când el poate să facă alegerea singur.

Astfel, argumentul recurentului precum că, instanțele de judecată nu a atras în proces copilul minor, este neîntemeiat și lipsit de suport juridic.

Or, conform art. 58, alin. (1), (2) și (6) Cod de procedură civilă, capacitatea de a-și exercita în volum deplin, personal sau printr-un reprezentant drepturile și obligațiile procedurale în judecată (capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile) o au persoanele fizice de la vârsta de 18 ani, precum și persoanele juridice, iar în cazurile prevăzute de lege, entitățile care nu au personalitate juridică, dar dispun de organe de conducere proprii. Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani sunt lovite de nulitate relativă. Reprezentantul legal al minorului poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre ele. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. Dacă actele nu sunt încuviințate în termenul stabilit, se va dispune anularea acestora. Cod de procedură civilă, drepturile, libertățile și interesele legitime ale minorilor cu vârsta de până la 14 ani sunt apărute în instanța judecătorească de reprezentanții legali ai acestora – părinți, înfietori, tutori.

Totodată, Colegiul consideră întemeiată soluția instanței de apel și în partea încasării pensiei de întreținere, prin care a considerat să admită integral acțiunea Ingăi Sadoveanu (Nistoran).

Or, conform art. 74, alin. (1) Codul familiei, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Iar, în conformitate cu art. 75, alin. (1) Codul familiei, pensia la întreținerea copilului minor se încasează din salariu și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 pentru un copil, 1/3 pentru 2 copii, 1/2 pentru 3 și mai mulți copii.

În conformitate cu art. 76 Codul familiei, în cazurile când părintele care datorează întreținerea copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri total sau parțial în natură, ori nu are salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre

părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art. 75 din Codul familiei. Cuantumul sumei bănești fixe încasare în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familiară a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se dacă este posibil nivelul anterior de asigurare a copilului.

Astfel, instanța de apel întemeiat a reținut că, Alecu Sadoveanu fiind directorul unei firme private, fiind o persoană cu venituri real mai mari decât cele declarate organelor de resort, are posibilitate reală de a achita pensie de întreținere în mărime mai mare, decât cea dispusă spre încasare de prima instanță, cu atât mai mult că, atât la etapa judecării cauzei în prima instanță, cât și în instanța de apel, Alecu Sadoveanu a menționat că dispune de surse financiare mai mult ca suficiente chiar și pentru achitarea pensiei de întreținere într-un cuantum adecvat, raportat la cerințele zilei de astăzi pentru a asigura buna creștere și educație a unui copil minor.

Prin urmare, instanța de apel întemeiat a considerat oportun de a încasa de la Alecu Sadoveanu în beneficiul Ingăi Sadoveanu (Nistoran) 2000 lei lunar, cu titlu de pensie pentru întreținerea copiilor minori XXXXX, născut la 13 martie 2006 și XXXXX, născut la 25 septembrie 2010, pentru fiecare copil, sumă necesară și echitabilă, ținând cont de necesitățile reale pentru creșterea și dezvoltarea copiilor într-un mediu propice.

Cele supra relatate, în ansamblu atestă faptul că, concluzia instanței de apel este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, iar argumentele aduse de recurent în susținerea poziției sale, sunt pur declarative și fără un suport legal și probatoriu.

Urmare a celor supra indicate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază critic susținerile recurentului precum că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei, nefiind dovedite circumstanțele considerate de instanță ca stabilite, iar concluziile instanței expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, deoarece acestea contravin constatărilor relatate.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995, unde Curtea a menționat că „... art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în recurs.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar temeiurile invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al

Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel din 25 mai 2017.

În conformitate cu art. art. 444, 445, alin. (1) lit. a), 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarate de Alecu Sadoveanu, prin intermediul avocatului Dorin Popescu.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Inga Sadoveanu împotriva lui Alecu Sadoveanu cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, și cererea reconvențională înaintată de Alecu Sadoveanu împotriva Ingăi Sadoveanu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Iulia Sîrcu

judecători

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Galina Stratulat